Raadsvoorstel

Raadsvergadering: 28-11-23
Kenmerk: ADV/23 - 17434
Zaaknr: Z46764
Datum voorstel: 14-11-2023
Portefeuillehouder: Wethouder ing. L. Mulder

Onderwerp: Nadere toelichting werkzaamheden Omgevingsplan budget 2023 - 2025

Voorstel

1. in te stemmen met het inzetten van een bedrag van € 110.000 voor 2023 voor de werkzaamheden aan het Omgevingsplan, op basis van de in het raadsvoorstel gegeven nadere onderbouwing.
2. de kosten voor 2023 te dekken uit het reeds opgenomen incidentele budget en het restant van € 50.000 voor 2023 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve en dit te verwerken in de 24e begrotingswijziging 2023.
3. Beschikbaar stellen van een incidenteel budget van € 250.000 voor 2024 en € 250.000 voor 2025 en de kosten te dekken uit het reeds opgenomen incidentele budget en voor het overige deel te dekken vanuit de algemene reserve en dit verwerken in de 4e begrotingswijziging 2024.

Inleiding

In de begroting zijn voor de jaren 2021 – 2024 gelden opgenomen voor de ontwikkeling van het Omgevingsplan. In totaal gaat het over een bedrag van € 400.000. In november 2020 heeft de gemeenteraad amendement 73 aangenomen. Dit amendement vraagt om een financiële toelichting in de vorm van een onderbouwd voorstel met betrekking tot de ontwikkeling van het Omgevingsplan. Dit betekent dat de beschikbaar gestelde gelden pas aangewend kunnen worden nadat hiervoor een nadere onderbouwing aan de raad is voorgelegd.
Op 30 november 2021 heeft de raad op basis van een nadere onderbouwing van de kosten ingestemd met de besteding van € 25.000 in 2021 en € 80.000 in 2022, zodat eigen mensen (vier medewerkers RO) een dag per week aan het project ontwikkeling Omgevingsplan kunnen werken. Externe inhuur krachten kunnen vervolgens worden ingezet voor de reguliere werkzaamheden (met name dienstverlening aan de burger).
In de huidige begroting is voor de jaarschijven 2023 en 2024 vooralsnog een bedrag opgenomen van respectievelijk € 160.000 en € 135.000 (waarop amendement 73 van toepassing is).

Argumenten

1.1. Het ontwikkelen en werken met een Omgevingsplan vergt veel tijd van de medewerkers.
Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 krijgt de gemeente Staphorst van rechtswege een tijdelijk Omgevingsplan. Dit vraagt om ambtelijke voorbereiding om te kunnen werken met en het wijzigen van dit tijdelijke plan. Daarnaast moeten de eerste stappen gezet worden op weg naar het definitieve Omgevingsplan Staphorst. In het voorstel dat in 2021 aan de raad is voorgelegd, wordt hier al uitgebreid bij stilgestaan. Kortheidshalve wordt hiernaar verwezen.
Aanvullend het volgende. Ten tijde van het voorstel in november 2021 werd nog niet zelf aan een Omgevingsplan gewerkt. Het werk bestond voornamelijk uit het vergaren van kennis. Intern, maar ook met andere organisaties, via e-learning, werksessies en informatiebijeenkomsten. Sinds begin vorig jaar

wordt in het kader van een pilot gewerkt aan het opstellen van een Omgevingsplan en wordt echt duidelijk welke opgave de gemeente wacht. Er kan rustig gesteld worden, dat de eerste aannames ten aanzien van de benodigde uren, nog aan de optimistische kant zijn geweest. Het wordt steeds duidelijker dat het niet voor niets is dat de gemeente per 1 januari 2024 van rechtswege een Omgevingsplan "krijgt", die pas in 2032 (!) vervangen moet zijn door een gemeente breed Omgevingsplan, waarin ook alle verordeningen en beleidsregels verwerkt zijn. Een klus die, nog meer dan aanvankelijk werd aangenomen, alle aandacht van de organisatie gaat vragen.
Voornaamste focus ligt uiteraard op de datum van 1 januari 2024. Hoe zorgen we er voor dat de dienstverlening aan de burger op peil blijft. Hoe beantwoorden we bijv. vragen van de burger, die opeens te maken krijgt met het Omgevingsplan? Daarnaast moet er gekeken worden hoe we in de komende jaren zo efficiënt mogelijk kunnen werken met het tijdelijke Omgevingsplan, dat in de komende jaren een transformatie moet ondergaan naar een van gemeentewege vastgesteld Omgevingsplan. En dat in een setting van een nog niet optimaal functionerend digitaal stelsel (DSO), met alle noodverbanden (en dus extra werk) van dien.

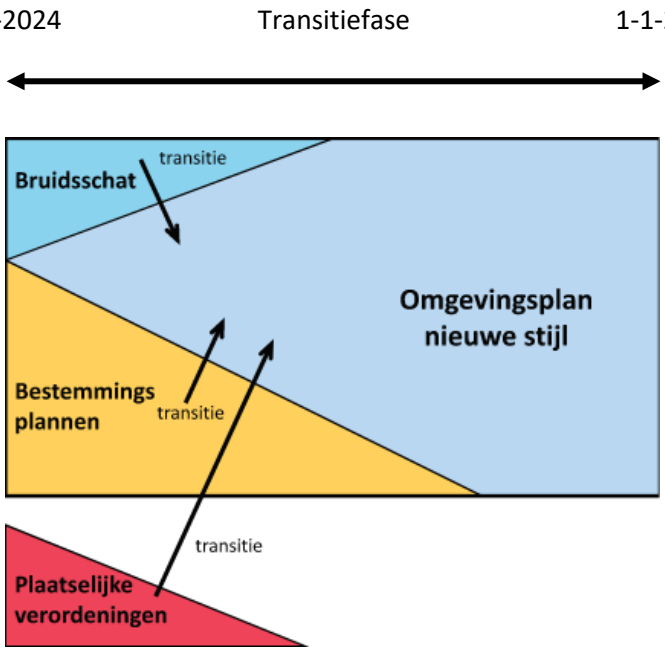
1.2. door het uitstel van de Omgevingswet zijn de werkzaamheden vertraagd.
In de afgelopen jaren is de invoering van de Omgevingswet een aantal keren uitgesteld, soms op het laatste moment. Dat heeft onzekerheid in de hand gewerkt, waarbij geschoven is met prioriteiten. Woningbouwprojecten en uitbreiding bedrijfsterreinen zijn voorbeelden van projecten die niet steeds vooruitgeschoven konden worden in afwachting van de Omgevingswet. Oppakken van dergelijke projecten heeft echter betekend dat dit ten koste van iets anders gaat, in dit geval van de Omgevingswet c.q. het Omgevingsplan. Zeker in een tijd waarin het landelijk opspelende personeelstekort ook voor Staphorst betekent, dat het moeilijk is om gekwalificeerd personeel in te huren om het mogelijk te maken om als organisatie dergelijke projecten te draaien.

3.1. het geld wordt ingezet voor de inhuur van externe krachten en begeleiding bij de Pilot Omgevingsplan in 2023
Onder argument 1.2 is uiteen gezet waarom de werkzaamheden aan het Omgevingsplan vertraagd zijn, met als automatisch gevolg, dat er ook minder geld is besteed dan werd aangenomen. Dat heeft er in geresulteerd dat de kosten van de 1e helft van dit jaar grotendeels voldaan kunnen worden uit het resterende budget uit 2022. Voor de rest van dit jaar wordt berekend dat er nog een bedrag van € 110.000 nodig is. Het gaat hierbij om een bedrag van € 95.000 aan personeelskosten (externe inhuur ter vervanging van 5 medewerkers die (deels) hun reguliere werkzaamheden aan de kant moeten schuiven ten faveure van het Omgevingsplan) en € 15.000 voor de inhuur van een stedenbouwkundig bureau, die zorgt voor de inhoudelijke begeleiding van het Omgevingsplan (afronden pilot en zetten vervolgstappen naar 1 januari 2024*).*

3.2. daarnaast wordt het geld aangewend voor het inrichten van een Planteam, dat verantwoordelijk wordt

voor een goede transitie naar- en beheer van het Omgevingsplan.

Op 1 januari 2024 vormen alle bestemmingsplannen, samen met de Bruidsschat[1], het tijdelijk deel van het Omgevingsplan. Voor nieuwe initiatieven is dit, samen met alle verordeningen en beleidsregels die

betrekking hebben op de fysieke leefomgeving, het toetsingskader.

Gemeenten krijgen tot 1 januari 2032 de tijd om dit alles te integreren in het Omgevingsplan nieuwe stijl. De eerste conclusie (van VNG en andere gemeenten) is dat zo'n plan uitsluitend is te realiseren indien de gemeente zelf de regie pakt op het maken/beheren van het Omgevingsplan.

Voor Staphorst betekent dit een geheel andere werkwijze. Nu (de Wro) staan plannen op zichzelf en blijven eventuele juridische risico's beperkt tot enkel dat (plan)gebied. Dit maakt het mogelijk de plannen door externe bureaus te laten opstellen en deze na ambtelijke toetsing individueel in procedure te brengen. Dit kan met de Omgevingswet niet meer. Binnen het Omgevingsplan vindt alles plaats binnen één en hetzelfde plan. Als meerdere bureaus tegelijk in (versies van) dit plan werken, zonder van elkaar te weten wie, wat, waarom wijzigt, is het onvermijdelijk dat er fouten ontstaan in de vastgestelde versies. Dit met vernietiging van de besluiten, dan wel onuitvoerbare plannen, tot gevolg[2]. Dit is voor de

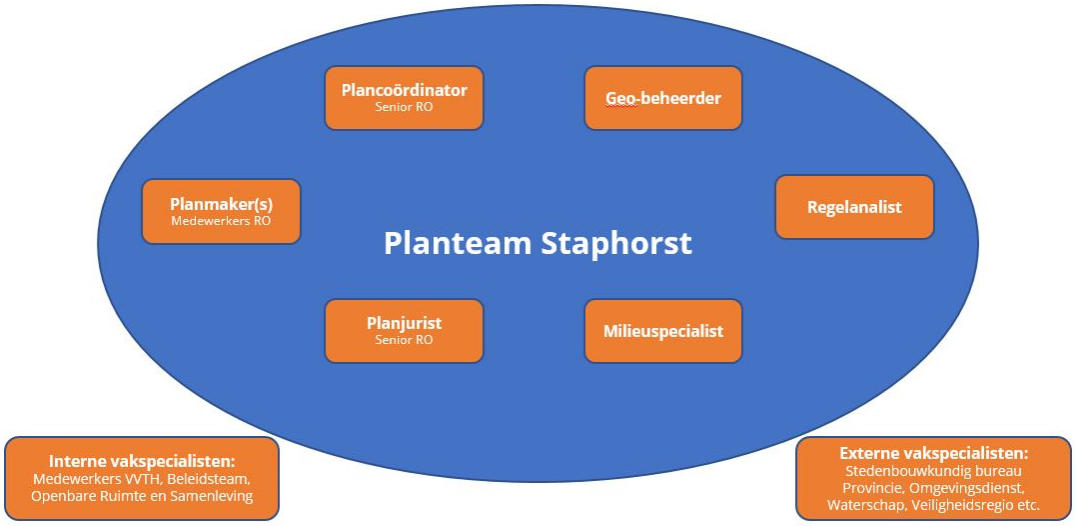
[1] Alle Rijksregels (met name milieu / Activiteitenbesluit) die met de wetswijziging worden overgedragen aan gemeenten.

[2] Zie ook https://vng.nl/artikelen/30-juni-2023-parallel-wijzigen-en-besluiten. Ter illustratie: Op een willekeurig meetmoment (in dit geval juli 2023) zijn 25 plannen, van 12 verschillende bureaus tegelijk in procedure. Dit variërend van conceptfase tot beroep bij de Raad van State.

gemeente, en de ontwikkelingen, een juridisch risico. Dit is ongewenst en maakt het noodzakelijk dat de gemeente regie voert.

Planteam

De VNG adviseert, op basis van ervaringen van de 'koplopers', een Planteam in te stellen dat de verantwoordelijkheid krijgt voor een goede transitie naar, en beheer van, het Omgevingsplan. Dit Planteam is per direct nodig om de structuur van het Omgevingsplan te ontwikkelen en het plan van aanpak voor de transitie van het tijdelijke Omgevingsplan naar het Omgevingsplan nieuwe stijl op te stellen. Wat komt waar, wanneer en hoe in het Omgevingsplan. Bij het van start gaan van het team zal dit als volgt samengesteld zijn.

Naast de huidige 4 fte RO, die nodig is (en blijft) voor het EPOS-werk, ontstaat behoefte aan een minimale extra inzet van 4500 uur (globaal overeenkomend met 3 fte) voor de bemensing van het regieteam. Dit heeft betrekking op de volgende disciplines, die direct zitting hebben in het regieteam, dan wel daarbij als vakspecialist op afroep aansluiten:

Plancoördinator
Planmaker / -jurist
Milieuspecialist
Regelanalist
Communicatie
Participatie

Totaal 4500 uur

Opgemerkt wordt dat in het Planteam een Geo-beheerder is opgenomen. Deze functie wordt reeds ingevuld door de in de zomernota gevraagde structurele functie van een RO-er met ICT affiniteit (0,53 fte) en komt daarom niet terug in het hier boven opgevoerde lijstje aan benodigde formatie van 3 fte.

Onder de vlag van het project Implementatie Omgevingsplan wordt het planteam ingesteld voor een periode van 2 jaar. Na deze periode zal een evaluatie plaatsvinden om te bezien hoe de werkzaamheden om te komen van een tijdelijk Omgevingsplan naar een definitief plan worden voortgezet.

Kanttekeningen
Onvoldoende grip op het tijdelijke Omgevingsplan en de procedures die gevoerd moeten worden binnen de kaders van de Omgevingswet, leiden onvermijdelijk tot een verminderde dienstverlening aan de burger. Het is dus van belang dat de organisatie uren kan vrij maken voor het Omgevingsplan.
Daarbij moet opgemerkt worden dat de keuzes die voor de komende periode zijn gemaakt en nog gemaakt moeten worden, het nodige ongemak opleveren. Iedere keuze heeft zijn eigen nadelen, die ook vanuit de VNG erkend worden. De boodschap vanuit die kring luidt dan ook om in elke geval keuzes te maken, daarmee aan de slag te gaan en later te bezien hoe de problemen opgelost kunnen worden. Of te wel: heb niet de illusie dat er een keuze bestaat die zonder problemen gevolgd kan worden. Iedereen komt voor problemen te staan. Geen fijne boodschap, maar wel realiteit.
De K80, de groep gemeentes tot ongeveer 25.000 inwoners, heeft op het ministerie van Binnenlandse Zaken, onder meer bij monde van de wethouder van onze gemeente, de binnen deze gemeenten levende zorgen omtrent het invoeringsproces van de Omgevingswet geuit. Hierbij is onder meer gepleit voor ruimere overgangstermijnen voor de te volgen procedures. Een reactie vanuit het rijk is hierop nog niet ontvangen.
Tot slot een niet onbelangrijke aantekening. Er wordt nu geld gevraagd voor de jaren 2023 tot en met 2025. Daarmee zijn we er echter niet. Ook tijdens de jaren daarna worden extra inspanningen van de organisatie gevraagd om uiterlijk in 2032 de transitie naar het Omgevingsplan te voltooien. Dat dit alleen gerealiseerd kan worden met extra menskracht, en dus extra geld, is evident.

Keuze en effect
Het vrijmaken van de vaste medewerkers voor het Omgevingsplan staat en valt met de mogelijkheid om via inhuur adequate vervangers in te huren, die de reguliere werkzaamheden op zich nemen. In de geschetste krappe arbeidsmarkt, is dat geen eenvoudige opgave. Voor de komende periode is de formatie op orde, maar dat kan op ieder moment veranderen, waardoor er keuzes gemaakt moeten worden in de prioritering van werkzaamheden.

Beleid- en regelgeving
n.v.t.

Financiën, Belastingen, risico's en beheersmaatregelen
Er is reeds een incidenteel budget voor het ontwikkelen van het Omgevingsplan in de begroting opgenomen. Voor het jaar 2023 is dat een bedrag van € 160.000. Hierdoor is de financiële dekking geborgd, maar gelet op amendement 73, kunnen deze gelden nog niet aangewend worden.
Er wordt voorgesteld € 110.000 beschikbaar te stellen voor het jaar 2023. Hierdoor kan het restant voor 2023, € 50.000, in eerste instantie vrijvallen ten gunste van de algemene reserve (vrij besteedbare reserve).

Het planteam kost naar verwachting € 250.000 per jaar. Voor het jaar 2024 is vooralsnog € 135.000 gereserveerd. Gelet op de verwachte kosten moet het incidentele budget aangevuld worden met

€ 115.000 vanuit de algemene reserve. Voor het jaar 2025 dient € 250.000 beschikbaar gesteld te worden vanuit de algemene reserve.

Toelichting omtrent dekking:
De aanvullende kosten worden gedekt uit de algemene reserve, hierbij dient opgemerkt te worden dat in de jaarrekening 2022 een voordeel is ontstaan van € 303.000 en € 50.000 vanuit de septembercirculaire 2022 voor de invoeringskosten omgevingswet en wet kwaliteitsborging bouw (WKB). Dit voordeel is toegevoegd aan de algemene reserves bij de vaststelling van de jaarrekening 2022.

Uitvoering
De vaste medewerkers zullen zich zoveel mogelijk richten op het Omgevingsplan. Zij zullen wekelijks minimaal één dag bezig zijn met de verwezenlijking van dit plan. Om de reguliere dienstverlening (vnl. EPOS-procedures) op peil te houden, wordt extern ingehuurd.

Communicatie
n.v.t.

Digitaal bijgevoegd / ter inzage liggende stukken
1. raadsvoorstel “Voorstel Omgevingsplan budget 2021” (kenmerk ADV/21-15815, datum; 2-11-2021)

Burgemeester en wethouders van Staphorst,

J. ten Kate , burgemeester.

M. Kragting-de Groot , secretaris.

De raad van de gemeente Staphorst; Zaaknr. Z46764

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 14-11-23

Gelet op:
dat er reeds een incidenteel budget voor het ontwikkelen van het Omgevingsplan in de begroting is opgenomen;

dat het voor de jaren 2023 en 2024 gaat om een bedragen van € 160.000 resp. € 135.000;

dat de raad via Amendement 73 aangegeven heeft dat het college voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen met een onderbouwd voorstel komt tot het vaststellen van het investeringskrediet;

dat deze onderbouwing is opgenomen in het voorstel van 14 november 2023;

dat er wordt voorgesteld € 110.000 beschikbaar te stellen voor het jaar 2023 en € 250.000 voor zowel 2024 als 2025.

B E S L U I T:

1. in te stemmen met het inzetten van een bedrag van € 110.000 voor de werkzaamheden aan het Omgevingsplan, op basis van de in het concept raadsvoorstel geven nadere onderbouwing.
2. de kosten te dekken uit het reeds opgenomen incidentele budget en het restant van € 50.000 voor 2023 vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve en dit te verwerken in de 24e begrotingswijziging 2023.
3. Beschikbaar stellen van een incidenteel budget van € 250.000 voor 2024 en € 250.000 voor 2025 en de kosten te dekken uit het reeds opgenomen incidentele budget en voor het overige deel te dekken vanuit de algemene reserve en dit verwerken in de 4e begrotingswijziging 2024

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Staphorst van 12-12-23

J. ten Kate , voorzitter

S.M.H. Voortman ,griffier